

การสำรวจชุมชนเรือนแพ ริมน้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี
เพื่อวางแผนทางการอนุรักษ์และพัฒนา

นาย สุกิจ มุสิกนิลพันธุ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN : 974-53-1555-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RESEARCH AND SURVEY FOR CONSERVATION AND DEVELOPMENT OF GUIDELINES
OF THE FLOATING HOUSE COMMUNITY
IN SA-KAE-KRUNG RIVER, UTHAI THANI PROVINCE

Mr.Sukit Musikaninlapun

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Architecture in Architecture

Department of Architecture

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974 – 53 – 1555 – 9

สุกิจ มุสิกนิลพันธ์ : การสำรวจชุมชนเรือนแพริมแม่น้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี เพื่อวางแผนทาง
การอนุรักษ์และพัฒนา(RESEARCH AND SURVEY FOR CONSERVATION AND DEVELOPMENT
OF GUIDELINES OF THE FLOATING HOUSE COMMUNITY IN SA-KAE-KRUNG RIVER, UTHAI
THANI PROVINCE)

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. ปิ่นรัชฎ์ กาญจนันชริติ, 233 หน้า ISBN : 974-53-1555-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพต่างๆ ทั้งทางกายภาพและสังคมของพื้นที่ศึกษา โดยมุ่ง
เน้นไปที่การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐาน สถาปัตยกรรม ภูมิสถาปัตยกรรม วิถีชีวิต และการใช้พื้นที่ของชุมชนเรือน
แพริมแม่น้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นชุมชนเรือนแพริมแม่น้ำที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพื่อให้
ทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของชุมชนกับกิจกรรมที่เกิดขึ้น รวมทั้งเสนอแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชน
เรือนแพริมแม่น้ำสะแกกรังนี้ด้วย

จากการศึกษาพบว่าชุมชนเรือนแพริมแม่น้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี นี้มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์
โดยสภาพแวดล้อมชุมชนเป็นเรือนแพริมน้ำขนานกับแม่น้ำสะแกกรัง สภาพภูมิทัศน์ชุมชนมีความเป็นธรรมชาติ
โดยมีสวน ป่าไม้และป่าไผ่อยู่ด้านหลัง ริมตลิ่ง วิถีชีวิตของชาวแพและผู้คนแถบนี้ยังคงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ
แม่น้ำและยังคงวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมมา มีการตัดถนนขนานและเข้าสู่พื้นที่ริมน้ำก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของ
ชุมชนกับพื้นที่แห่งนี้ เริ่มมีการก่อสร้างบ้านเรือนริมถนนแทนที่การอยู่อาศัยอย่างแพมากขึ้น ส่งผลให้เอกลักษณ์ด้านการ
ตั้งถิ่นฐานของชุมชนเรือนแพเริ่มสูญเสีย วิถีชีวิตชุมชนที่สัมพันธ์กับแม่น้ำลดน้อยลง ประเพณีวัฒนธรรมทางน้ำเริ่ม
เลือนหายไป มีการย้ายออกของประชาชนชาวแพมากขึ้น โดยแนวทางการอนุรักษ์อาศัยการผสมผสานกันของแนว
คิด 2 ประการ ได้แก่ แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ซึ่งมองการพัฒนาชุมชนในฐานะที่เป็นกระบวนการ
เพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบและเหมาะสม ในขณะที่แนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ เป็นการรักษาสงวนไว้
ซึ่งพื้นที่สถาปัตยกรรม รวมถึงสภาพแวดล้อม สภาพสังคม วัฒนธรรมที่มีคุณค่าและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

แนวทางการจัดการเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนเรือนแพริมแม่น้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี ที่เสนอ
แนะ ประกอบไปด้วย

- 1) การอนุรักษ์และการปรับปรุงทางกายภาพของเรือนแพและภูมิทัศน์ริมน้ำ ในด้านรูปแบบ ขนาด วัสดุก่อสร้าง
และองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปัตยกรรม
- 2) การฟื้นฟูทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยฟื้นฟูวัฒนธรรมทางน้ำที่เคยมีอยู่ของชุมชน และ ส่งเสริมให้เป็นแหล่ง
การท่องเที่ยว

ภาควิชา.....สถาปัตยกรรมศาสตร์
สาขาวิชา.....สถาปัตยกรรม
ปีการศึกษา.....2547

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

447 42313 25 : MAJOR ARCHITECTURE

KEY WORD : RESEARCH AND SURVEY / FOR CONSERVATION AND DEVELOPMENT GUIDELINES / SA-KAE-KRUNG RIVER FLOATING HOUSE COMMUNITY / UTHAITHANI PROVINCE

SUKIT MUSIKANINLAPUN : RESEARCH AND SURVEY FOR CONSERVATION AND DEVELOPMENT OF GUIDELINES OF THE FLOATING HOUSE COMMUNITY IN SA-KAE-KRUNG RIVER, UTHAI THANI PROVINCE PROVINCE. : THESIS ADVISOR : ASST.PROF. PINRAJ KHANJANUSTHITI, PH.D. 233pp. ISBN : 974-53-1555-9

The objectives of this research are to study the floating house community in Sa-Kae-Krung River, Uthaihani province in all physical and social aspects, including related projects. This includes :1) to study the settlement patterns, architecture, and landscape ; and 2) to study the way of life and community space usage of the floating house community to find out the community's role and responsibilities for activities that occur. Research result will be employed to propose conservation and development guidelines for this community in the study area.

The study reveals that the floating house community in Sa-Kae-Krung River is unique. The community is composed of traditional floating houses anchored along the Sa-Kae-Krung River. The community landscape is still very natural with bamboo and other trees in the background. While, much of the traditional way of life and culture still exists, the introduction of new roads has caused the community to change. New buildings have begun to turn their fronts to the road. As the result, the characteristics of the community have been altered, and traditional way of life and water related cultures are gradually vanishing. More people have also migrated out of the area. The conservation guidelines are based on the combination of two concepts. First, the community development concept, community development is regarded as an ordered and proper procedure for the planning of community change. Second, the conservation concept is concerned with preservation and protection of an architectural site, including its environmental, social conditions and local culture which are the characteristics of the community. The data are collected from the related authorities and questionnaires.

The management guidelines for conservation and development of the floating house community in Sa-Kae-Krung River, Uthaihani province are proposed as follows :

- 1) Conserving and upgrading the physical appearance of the floating houses and waterfront landscape by keeping original patterns, sizes, and materials in architecture.
- 2) Revitalizing social and economic activities by regenerating water related activities and promoting tourism.

Department Architecture Signature of student :

Field of study Architecture Signature of advisor :

Academic year 2004

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำปรึกษาจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิ่นรัชฎ์ กาญจนบุรีติ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ให้คำแนะนำแนวทางตลอดระยะเวลาในการศึกษา รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิต จุลาลัย , ศาสตราจารย์ ผุสดี ทิพทัส , ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรชัย เลหาชัย และ ศาสตราจารย์ อรศิริ ปาณินท์ ที่กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ซึ่งสามารถได้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษา

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ รศ.วิวัฒน์ เตมียพันธ์ ที่ให้ข้อคิดเห็นและแนะนำข้อมูลแนวทางในการศึกษา ขอขอบคุณ ศ.ดร. ยงธนิศร์ พิมลเสถียร ที่ช่วยแนะนำการศึกษา ขอขอบคุณนุช เจ้าหน้าที่ห้องภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ ที่อำนวยความสะดวกด้านเอกสารและการสอบวิทยานิพนธ์ ,ขอขอบคุณชาวชุมชนเรือนแพที่แม่น้ำสะแกกรัง ที่กรุณาสละเวลาให้ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ และตอบแบบสอบถามในการศึกษาพื้นที่ชุมชน ,ขอขอบคุณ คุณสุชล มัลลิกะมาลย์ ในการช่วยเหลือครั้งการออกภาคสนาม และขอขอบคุณคุณเฉลิมพล วิสุทธิพงษ์วัฒนา พร้อมด้วย คุณพรราวลี แก้วสุวรรณ ในการช่วยเหลือเรื่องเวลาและการแบ่งเบาภาระหน้าที่ทางกรงานที่ต้องรับผิดชอบ นอกจากนี้ต้องขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นอนุรักษ์ทุกคนที่คอยผลักดันและเป็นกำลังใจซึ่งกันและกันมาตลอด

และท้ายสุดที่สำคัญขอกราบขอบพระคุณ บุญพการี ที่ให้การสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้มาตลอดจนจบการศึกษา

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง.
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ.
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ.
สารบัญ.....	ช.
สารบัญตาราง.....	ญ.
สารบัญแผนที่.....	ฎ.
สารบัญภาพ.....	ฏ.
บทที่ 1 บทนำ.....	1.
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาของการศึกษา.....	1.
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3.
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	3.
1.4 วิธีการศึกษาและกระบวนการวิจัย.....	4.
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	6.
1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7.
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	9.
2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบการตั้งถิ่นฐานริมน้ำและวิถีชีวิตริมน้ำของไทย.....	9.
2.1.1 ลักษณะสถาปัตยกรรมและการตั้งถิ่นฐานตามลำน้ำของไทย.....	10.
2.1.2 ลักษณะการตั้งถิ่นฐานแบบเรือนแพและการอยู่เรือนแพ.....	14.
2.1 แนวความคิดในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน.....	19.
2.2.1 ความหมายของการอนุรักษ์.....	20.
2.2.2 การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชนแบบยั่งยืน.....	20.
2.2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	22.
2.2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ควบคู่กับการพัฒนา.....	23.
2.2.5 แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	27.
2.3 แนวความคิดเรื่องเอกลักษณ์ของชุมชน.....	31.
2.3.1 แนวความคิดเรื่องสถานที่และเอกลักษณ์.....	31.
2.3.2 แนวคิดองค์ประกอบทางภูมิทัศน์ที่มีความสัมพันธ์และส่งเสริมเอกลักษณ์ของพื้นที่.....	35.
2.4 แนวคิดโครงการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36.
2.4.1 งานวิจัยเบื้องต้นเรื่องเรือนแพที่จังหวัดอุทัยธานี.....	36.
2.4.2 งานวิจัยเบื้องต้นเรื่องเรือนแพที่จังหวัดพิษณุโลก.....	36.

2.4.3 การศึกษาเพื่อการอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำคลองดำเนินสะดวกจังหวัดราชบุรี.....	40.
บทที่ 3 ประวัติศาสตร์และข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษา.....	41.
3.1 ประวัติศาสตร์ของชุมชนเรือนแพในพื้นที่ศึกษา.....	41.
3.1.1 คุณค่าทางประวัติศาสตร์ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเรือนแพในพื้นที่ศึกษา.....	41.
3.1.2 วิวัฒนาการเมืองเทศบาลอุทัยธานีที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา.....	49.
3.2 ลักษณะสภาพและข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่ศึกษา.....	51.
3.2.1 ข้อมูลเบื้องต้นแม่น้ำสะแกกรังในพื้นที่ศึกษา.....	51.
3.2.2 ท่าเลที่ตั้งและอาณาเขตของพื้นที่ศึกษา.....	55.
3.2.3 ข้อมูลพื้นฐาน ชุมชนเรือนแพในพื้นที่ศึกษา.....	59.
3.2.4 พื้นที่สำคัญและความเป็นย่านในพื้นที่ศึกษา.....	66.
บทที่ 4 การวิเคราะห์คุณค่าลักษณะพื้นที่ศึกษา.....	81.
4.1 การวิเคราะห์คุณค่าลักษณะทางกายภาพพื้นที่ศึกษา.....	81.
4.1.1 การจัดเรียงและที่ตั้งตัวเรือนแพในพื้นที่ศึกษา.....	81.
4.1.2 ลักษณะคุณค่าและเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมเรือนแพในพื้นที่ศึกษา.....	91.
4.2 คุณค่าทางสังคม และ วัฒนธรรม ของชุมชนเรือนแพในพื้นที่ศึกษา.....	155.
4.2.1 สภาพวิถีชีวิตและเอกลักษณ์วัฒนธรรมชุมชนเรือนแพ.....	155.
4.2.2 ลักษณะทางสังคมเศรษฐกิจ.....	161.
บทที่ 5 สิ่งที่มีผลต่อศักยภาพชุมชน.....	168.
5.1 สภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนเรือนแพในพื้นที่ศึกษา.....	168.
5.1.1 สภาพปัญหาทางกายภาพ.....	168.
5.1.2 ปัญหาจากลักษณะสาธารณูปโภคและสาธารณูปการของชุมชนชาวแพ.....	179.
5.1.3 ปัญหาทางสังคม.....	182.
5.1.4 ปัญหาจากภาครัฐราชการ.....	184.
5.2 บทบาทของคนในชุมชนเรือนแพ.....	187.
5.2.1 บทบาทของคนในชุมชนเรือนแพ.....	187.
5.2.2 บทบาทของภาครัฐที่ส่งผลต่อชุมชนเรือนแพในพื้นที่ศึกษา.....	190.
5.2.3 บทบาทจากภาคองค์กรเอกชนและประชาชน.....	192.
5.2.4 บทบาททางการท่องเที่ยวในชุมชนเรือนแพ.....	193.
บทที่ 6 บทสรุปการอนุรักษ์ชุมชนเรือนแพ.....	199.
6.1 ศักยภาพในการคงอยู่ของชุมชนเรือนแพ.....	199.
6.1.1 เหตุผลแห่งการคงอยู่ของชุมชนเรือนแพ.....	199.

6.1.2 ลักษณะและรูปแบบการคงอยู่ชุมชนเรือนแพ.....	200.
6.1.3 แนวโน้มในอนาคต.....	200.
6.2 แนวทางการแก้ปัญหาจากภาวะวิกฤติชุมชน.....	200.
6.3 แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาลักษณะทางกายภาพ.....	205.
6.3.1 แนวทางในการวางแผนการอนุรักษ์และพัฒนา.....	205.
6.3.2 แนวทางการอนุรักษ์และควบคุมการใช้ที่ดินและโครงข่ายการสัญจร.....	207.
6.3.3 แนวทางการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมเรือนแพ.....	212.
6.3.4 แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุมชนและความเป็นย่าน.....	214.
6.4 แนวทางการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค.....	215.
6.5 แนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริมลักษณะทางวัฒนธรรมสังคมชุมชน.....	216.
6.5.1 แนวทางทางด้านเศรษฐกิจ.....	216.
6.5.2 แนวทางทางด้านสังคมวัฒนธรรม.....	216.
6.6 ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อ.....	216.
รายการอ้างอิง.....	218.
ภาคผนวก.....	221.
ภาคผนวก ก. เรื่องราวเกี่ยวกับเรือนแพในประเทศไทย.....	222.
ภาคผนวก ข. ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี.....	228.
ภาคผนวก ค. จำนวนประชากรชาวแพในพื้นที่ศึกษา.....	230.
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	233.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
4.1 แสดงประเภทของกิจกรรมต่าง ๆ บริเวณพื้นที่ริมตลิ่งในชุมชนชาวแพ.....	152.
6.1 สรุปแนวทางเสนอแนะจากการวิเคราะห์ชุมชน.....	201.
6.2 แสดงแนวคิดในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม.....	212.
6.3 แสดงแนวคิดในการอนุรักษ์พื้นที่และย่าน.....	214.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนบที่

แนบที่	หน้า
3.1 แผนที่แสดงที่ตั้งพื้นที่ศึกษาในบริเวณแม่น้ำสะแกกรัง.....	54.
3.2 แผนผังแสดงบริเวณขอบเขตพื้นที่ศึกษา.....	56.
3.3 แสดงที่ตั้งเรือนแพในพื้นที่ศึกษาตามลำแม่น้ำสะแกกรัง.....	57.
3.4 แผนที่ สภาพแสดงที่ตั้งของชุมชนเรือนแพตามจุดต่างๆ ที่แวดล้อมด้วยสถานที่ต่างๆ ในพื้นที่ศึกษา.....	60.
3.5 แสดงการเข้าถึงและการสัญจรในพื้นที่ศึกษา.....	63.
3.6 แสดงที่ตั้งสถานที่สำคัญรอบบริเวณพื้นที่ศึกษา.....	79.
4.1 แสดงการกระจายตัวของแพหน้าตลาดเทศบาล.....	83.
4.2 แผนที่แสดงการกระจายตัวของเรือนแพในพื้นที่ศึกษา.....	84.
4.3 แสดงแผนที่ขยายเห็นความหนาแน่นของแพบริเวณตลาดเทศบาลมากที่สุด.....	85.
4.4 แผนที่ขยายเห็นความหนาแน่นของแพปานกลางบริเวณหน้าวัดพิชัยปุณนาราม.....	86.
4.5 แสดงแผนที่ขยายเห็นความหนาแน่นของแพปานกลางบริเวณสะพานพัฒนาภาคเหนือ.....	86.
4.6 แสดงแผนที่ขยายเห็นความหนาแน่นน้อยของเรือนแพบริเวณตอนล่างของพื้นที่ศึกษาตรงข้ามหน่วยงานราชการ.....	87.
4.7 แสดงแผนที่ขยายเห็นความหนาแน่นน้อยของเรือนแพบริเวณตอนกลางของพื้นที่ศึกษา.....	87.
4.8 แผนผังรวมของพื้นที่ศึกษาแสดงความหนาแน่นเรือนแพ.....	88.
4.9 แสดงจุดต่าง ๆ เรือนแพในพื้นที่ศึกษา.....	92.
4.10 แผนที่แสดงบริเวณขยายแผนที่โดยแบ่งตามโซนของเรือนแพในพื้นที่ศึกษา.....	113.
4.11 แผนที่ ZONE A.....	114.
4.12 แผนที่ ZONE B.....	115.
4.13 แผนที่ ZONE C.....	116.
5.1 แสดงแผนที่บอกจุดการเข้าที่หน้าท่าของชุมชนเรือนแพ.....	176.
6.1 แสดงการจัดระบบสัญจรที่คาดว่าจะทำได้ในพื้นที่ศึกษา.....	209.
6.2 แสดงการแบ่งเขตควบคุมต่าง ๆ.....	210.
6.3 แสดงการเดินเรือสัญจรทางน้ำ.....	211.

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพ	หน้า
2.1 รูปแบบการวางผังเรือนแพตามแบบดั้งเดิม.....	16.
2.1 รูปด้านแพที่มีการแบ่งช่วง 3 ช่วง ตามแต่โบราณ.....	16.
2.2 เรือนแพริมแม่น้ำเจ้าพระยาในสมัยรัชการที่ 4.....	18.
2.3 เรือนแพริมแม่น้ำเจ้าพระยา (จากหนังสือเซอร์จอห์น เบาว์ริง).....	18.
2.4 เรือนแพริมแม่น้ำเจ้าพระยาในสมัยรัชการที่ 5.....	18.
3.1 ภาพพระบรมรูปของ “สมเด็จพระชนกาธิบดี”พระมหาชนกแห่งรัชการที่ 1.....	44.
3.2 ภาพชุมชนหลังตลาดเทศบาลสมัยสร้างใหม่หลังไฟไหม้.....	45.
3.3 ภาพเรือนแพโบสถ์กลางน้ำใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่มีมาตั้งแต่สมัยก่อน.....	46.
3.4 ภาพบริเวณวัดวิชัยปุณาราม.....	46.
3.5 ภาพบริเวณตลาดที่เป็นย่านการค้าในปัจจุบัน.....	47.
3.6 ภาพบริเวณท่าเรือฝั่งตลาดที่เป็นย่านการค้าในปัจจุบัน.....	47.
3.7 เรือนแพที่ตั้งตามของ ศ.ศิริวัชร์.....	48.
3.8 เรือนแพที่รองรับนักท่องเที่ยวโดยองค์ประกอบ.....	48.
3.9 ภาพบริเวณคั้งโค้งของลำแม่น้ำสะแกกรังในพื้นที่ศึกษา.....	51.
3.10 ภาพบริเวณคั้งโค้งของลำแม่น้ำสะแกกรังในพื้นที่ศึกษา.....	51.
3.11 ภาพชาวเมืองขนสินค้ามาค้าขายที่ริมแม่น้ำสะแกกรัง.....	52.
3.12 -3.13 ภาพบริเวณลำแม่น้ำสะแกกรังในพื้นที่ศึกษา.....	52.
3.14 ภาพบรรยากาศบริเวณคลองท่าโพ.....	53.
3.15 -3.16 แสดงบริเวณใต้สะพานพัฒนาภาคเหนือซึ่งเป็นขอบของพื้นที่ศึกษา.....	55.
3.17 บริเวณตอนกลางพื้นที่ศึกษาโดยด้านหลังเป็นป่าไผ่.....	55.
3.18 บริเวณสะพานหน้าตลาดเทศบาลใต้.....	55.
3.19-3.21 แสดงส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่ศึกษา.....	58.
3.22 ภาพป่าไผ่และกอไม้ที่ปลูกไว้สร้างและเปลี่ยนลูกบวบแพ.....	64.
3.23 ภาพลานคอนกรีตหน้าศาลากลาง.....	65.
3.24 ภาพทางเดินคอนกรีตริมตลิ่งหน้าศาลากลาง.....	65.
3.25 ภาพบริเวณวัดอุโปสถารามปัจจุบัน.....	67.
3.26 ภาพบริเวณหน้าวัดอุโปสถารามปัจจุบัน.....	67.
3.27 ภาพบริเวณวัดพิชัยปุณาราม.....	67.
3.28 ภาพलयปูนปั้นภายในวัดธรรมโฆษก.....	68.
3.29 ภาพแสดงมณฑลเก่าแก่ 8 เหลี่ยม , เจดีย์สามองค์ , พระวิหารและพระอุโบสถ ริมแม่น้ำ สะแกกรัง ภายในวัดอุโปสถาราม สมัยปี พ.ศ.2530.....	69.

3.30 ภาพแสดงมณฑลปกเกล้าแก่ 8 เหลี่ยม ริมแม่น้ำสะแกกรัง ภายในวัดอุโปสถาราม ในปัจจุบัน.....	69.
3.31 ภาพแสดงมณฑลปกเกล้าแก่ 8 เหลี่ยม ริมแม่น้ำสะแกกรัง ภายในวัดอุโปสถาราม สมัยปี พ.ศ.2530.....	69.
3.32 ภาพแสดงหอประชุมอุทัยพุทธสภาและเจดีย์หกเหลี่ยม ย่อมุมไม้สิบสองทรงรัตนโกสินทร์ ภายในวัดอุโปสถาราม สมัยปี พ.ศ.2530.....	69.
3.33 ภาพแสดงภายในวัดอุโปสถารามสมัยปี พ.ศ.2547.....	69.
3.34 ภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในวัดอุโปสถาราม.....	70.
3.35 ภาพเรือนแพโบสถ์กลางน้ำใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่มีมาแต่สมัยก่อน.....	70.
3.36 ภาพศาลเจ้าพ่อหลักเมือง(ศาลเจ้าปู่เถาอง).....	71.
3.37 ภาพทางเข้าศาลเจ้าแม่ทับทิม.....	71.
3.38 ภาพบริเวณท่าเรือฝั่งตลาดที่เป็นย่านการค้าในปัจจุบัน.....	72.
3.39 ภาพบริเวณท่าเรือฝั่งตลาดที่เป็นย่านการค้าในปัจจุบัน.....	72.
3.40 ภาพบริเวณบันไดจากฝั่งตลาดที่เป็นย่านการค้าในปัจจุบันลงมายังเรือนแพที่อยู่ติดกับบริเวณ นอกจากนี้ยังใช้เป็นคลังคอนกรีตกันน้ำเซาะด้วย.....	72.
3.41 ภาพบริเวณตลาดที่เป็นย่านการค้าในปัจจุบัน.....	72.
3.42 ภาพบริเวณตลาดที่เป็นย่านการค้าในปัจจุบันช่วงการจับจ่ายใช้สอยมาก.....	72.
3.43 ภาพของพ่อค้าชาวแพที่นำปลาแรดในกระชังมาทอดกรอบแล้วขายในตลาด.....	73.
3.44 ภาพพบบริเวณตลาดที่เป็นย่านการค้าในปัจจุบันช่วงคับคั่ง.....	73.
3.45 ภาพแสดงความเป็นย่านที่พักอาศัยมีการทำการเกษตรริมเรือนแพ.....	74.
3.46 ภาพบ้านเรือนหลังตลาดเทศบาลที่คงเอกลักษณ์เดิมไว้.....	74.
3.47 ภาพบ้านเรือนใกล้ทางเข้าศาลเจ้าแม่ทับทิมที่อยู่หลังตลาด.....	74.
3.48 ภาพอาคารแถวไม้หน้าตลาด หน้าหน้าออกสู่ลำน้ำสะแกกรัง.....	74.
3.49 ภาพอาคารแถวไม้ที่มีการลดระดับที่น้ำตื้นตา พบที่ทางเข้าพื้นที่ศึกษาตรงปากทางสะพานข้ามแม่น้ำ บริเวณตลาดเทศบาล.....	74.
3.50 ภาพบริเวณศาลากลางจังหวัดที่อยู่ตอนกลางของพื้นที่ศึกษา.....	75.
3.51-3.52 ภาพการปลูกเตยหอมในน้ำบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำหน้าวัดโบสถ์.....	76.
3.53 ภาพการเลี้ยงปลากะชังบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำหน้าตลาดเทศบาล.....	76.
3.54 ภาพการปลูกเตยหอมในน้ำบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำหน้าวัดโบสถ์.....	76.
3.55 ภาพการปลูกเตยหอมในน้ำและทำเรือนซำกับเลี้ยงปลากะชังในร่มบริเวณสะพานข้าม แม่น้ำหน้าวัดโบสถ์.....	76.
3.56 ภาพการปลูกเตยหอมในน้ำสะพานข้ามแม่น้ำหน้าวัดโบสถ์.....	76.
3.57 ภาพยามเย็นบรรยากาศริมริมน้ำบริเวณลานสวนหน้าวัดโบสถ์ที่เสมือนเป็นสวนสาธารณะ ประจำพื้นที่ศึกษา.....	77.
3.58 ภาพแสดงบรรยากาศในชุมชนเรือนแพที่เหมือนเป็นสวนพักผ่อนตลอดเวลา.....	77.

3.59 ภาพบรรยากาศยามเย็นริมน้ำโดยมองจากลานสวนหน้าวัดโบสถ์.....	77.
3.60 ภาพแสดงลานวัดโบสถ์ฝั่งตรงข้ามตลาดเทศบาลที่จัดเป็นสวนสาธารณะชุมชน.....	78.
3.61 ภาพบรรยากาศโดยมองจากลานสวนหน้าวัดโบสถ์ที่เขียวขจีร่มรื่น.....	78.
3.62 -3.64 ภาพแสดงลานวัดโบสถ์ฝั่งตรงข้ามตลาดเทศบาลที่จัดเป็นสวนสาธารณะชุมชน.....	78.
4.1-4.2 แสดงการวางตัวทอดไปตามริมน้ำของเรือนแพแบบแถวเดียว.....	82.
4.3-4.4 แสดงการวางตัวทอดไปตามริมน้ำของเรือนแพแบบซ้อนแถว.....	82.
4.5-4.6 แสดงการวางตัวเรือนหันด้านยาวของตัวเรือนออกสู่ลำน้ำ.....	82.
4.7 การกระจายตัวแบบ LINEAR.....	83.
4.8 การกระจายตัวแบบ CENTER หน้าตลาด.....	84.
4.9-4.11 มองจากตลาดไปเจดีย์แปดเหลี่ยมของวัดอุโปสถาราม.....	85.
4.12-4.13 แสดงภาพชุมชนแพหนาแน่นปานกลาง.....	86.
4.14-4.16 แสดงบริเวณตอนกลางพื้นที่ศึกษาความหนาแน่นของแพจะเบาบาง.....	87.
4.17-4.19 ภาพแสดงเรือนแพที่อยู่ยุคครั้งแต่โบราณมา.....	93.
4.20 ภาพแสดงบรรยากาศชุมชนเรือนแพที่สมุทรสงคราม.....	94.
4.21 ภาพตัวอย่างเรือนแพพักอาศัย(เรือนแพของป่าสุโขทัย แพเลขที่ 16).....	95.
4.22 ภาพตัวอย่างเรือนแพพักอาศัย(เรือนแพของ ศ.ศิริรักษ์).....	95.
4.23 ภาพเรือนแพของคุณยายอัมพร.....	96.
4.24 ภาพคุณยายอัมพรและบริเวณภายในเรือนของคุณยาย.....	96.
4.25-1และ4.25-2 ภาพห้องน้ำในเรือนแพที่แยกหลังออกมา.....	97.
4.26 ภาพห้องน้ำในเรือนแพที่แยกหลังออกมาปะไว้.....	98.
4.27 ภาพห้องน้ำในเรือนแพที่แยกหลังออกมาแต่อยู่ติดกัน.....	98.
4.28 ภาพห้องน้ำในเรือนแพที่แยกหลังออกมาติดอยู่ข้าง ๆ.....	98.
4.29 ภาพห้องน้ำในเรือนแพที่แยกหลังออกมามีลานไม้เชื่อมต่อ.....	98.
4.30 ภาพส่วนครัวในเรือนแพที่อยู่ในหลังเดียวกันกับส่วนพักอาศัย.....	98.
4.31 ภาพแสดงตัวอย่างผังการใช้งานเรือนแพพักอาศัยพร้อมรูปด้านรูปตัด.....	99.
4.32 ภาพภายในบริเวณพาไลเรือนแพ.....	100.
4.33 ภาพตัวอย่างแสดงผังพื้นที่และรูปด้านเรือนแพของ ศ.ศิริรักษ์ ซึ่งมีการแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วน อย่างเรือนขนาดใหญ่.....	100.
4.34 ภาพเรือนแพของ ศ.ศิริรักษ์.....	101.
4.35 ภาพตัวอย่างแสดงผังพื้นที่และรูปด้านเรือนแพของ ศ.ศิริรักษ์ ซึ่งมีการแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วน อย่างเรือนขนาดใหญ่.....	101.
4.36 ภาพภายในบริเวณเรือนแพของป่าสุโขทัย.....	102.
4.37 ภาพตัวอย่างแสดงผังพื้นที่และรูปด้านเรือนแพของ ป่าสุโขทัย ซึ่งมีการแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วนอย่าง เรือนขนาดเล็กไม่ใหญ่.....	102.

4.38-4.39	เรือนแพขนาดเล็กที่มีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยแบบรวมกันหมด.....	103.
4.40	ศาลาริมน้ำที่ตั้งอยู่นอกชานเชิงเรือนแพ.....	104.
4.41-4.42	มุมนวนเล็ก ๆ ในเรือนแพ.....	104.
4.43	มุมนวนเตยหอมข้าง ๆ เรือนแพคุณยายอัมพร.....	104.
4.44	สวนเตยหอมข้าง ๆ เรือนแพคุณยายอัมพรที่กระจายรอบ ๆ แพ.....	104.
4.45	แสดงการใช้งานหลากหลายของพื้นที่นอกชานแพ โดยทำการเจาะช่องไว้ที่กระชังปลา.....	105.
4.46	มุมมองจากหน้าต่างเรือนแพคุณยายอัมพรเห็นสวนเตยหอมข้าง ๆ เรือนแพ.....	105.
4.47	ศาลเจ้าที่ตั้งอยู่บนแพบริเวณนอกชานแต่ด้วยพื้นที่จำกัดจึงต้องใช้ร่วมกับประโยชน์ใช้สอยอื่น ๆ ตามรูป เช่น ห้องน้ำและมุมนวน.....	105.
4.48	ศาลเจ้าที่ตั้งอยู่บนแพของแพ ศ.ศิริรักษ์.....	105.
4.49	ศาลเจ้าที่ตั้งอยู่บนแพบริเวณนอกชานที่แวดล้อมไปด้วยมุมนวนจัดสวนจัดต้นไม้.....	106.
4.50	การตั้งสิ่งสักการะและศาลเจ้าแบบติดข้างฝาเพราะพื้นที่ในแพมีจำกัด.....	106.
4.51	กลุ่มแพพักอาศัยกึ่งร้านค้าที่เปิดหน้าร้านหันเข้าสู่ตลิ่งหน้าตลาด.....	107.
4.52	ภาพแพร้านตัดผมของคุณลุงรำพึง กลิ่นจัน.....	107.
4.53	ภาพแพร้านค้าขายของชำ.....	107.
4.54	ภาพผัง, รูปด้านแพร้านตัดผมของคุณลุงรำพึง กลิ่นจัน อยู่บริเวณหน้าตลาดเทศบาล.....	108.
4.55	ภาพเปรียบเทียบผังเรือนแพร้านค้าสมัยก่อนกับปัจจุบัน.....	109.
4.56	ภาพแพร้านอาหารบริเวณใกล้วัดพิชัยปุณารามของคุณคณิต ชัยยะ.....	110.
4.57	ภาพแพร้านอาหารบริเวณสะพานพัฒนาภาคเหนือ.....	110.
4.58	ภาพเรือร้านอาหารจอดเทียบอยู่หน้าตลาดเทศบาล.....	110.
4.59	ภาพเรือนแพห้องสมุดลอยน้ำ.....	111.
4.60	ภาพเรือนแพโบสถ์ลอยน้ำในปัจจุบัน.....	111.
4.61	ภาพเรือนแพโบสถ์ลอยน้ำในอดีต.....	111.
4.62	ภาพเรือนแพทรงไทยหลังคาแฝด.....	117.
4.63	ภาพเรือนแพทรงไทยใช้เป็นเรือนรับรอง.....	117.
4.64	ภาพพาไลของเรือนแพทรงไทย.....	118.
4.65	ภาพไม้ฉลุเป็นช่องลมระบายอากาศในเรือนแพ.....	118.
4.66-4.67	ภาพตัวอย่างเรือนแพทรงจั้วลาดในพื้นที่ศึกษา.....	119.
4.68-4.69	ภาพตัวอย่างเรือนแพทรงจั้วลาดในพื้นที่ศึกษา.....	120.
4.70-4.71	ภาพตัวอย่างเรือนแพทรงปั้นหย่าในพื้นที่ศึกษา.....	120.
4.72-4.73	ภาพตัวอย่างเรือนแพทรงปั้นหย่าในพื้นที่ศึกษา.....	121.
4.74	ภาพการวางเรือนหันหน้าออกสู่ม่านน้ำ.....	123.
4.75	ผังแสดงการวางเรือนแพหันหน้าออกสู่ม่านน้ำ.....	123.
4.76	ภาพการตั้งเรือนแพเรียงรายริมแม่น้ำ.....	123.

4.77 ผังแสดงการตั้งเรือนแพเรียงรายริมแม่น้ำ.....	123.
4.78 ภาพแสดงการตั้งเรือนแพต่อกันตามริมแม่น้ำ.....	123.
4.79 แสดงการซ้อนชั้นเรือนแพ.....	123.
4.80 ภาพการตั้งเรือนแพหนาแน่นซ้อนชั้นออกไป.....	124.
4.81 ผังการตั้งซ้อนชั้นเรือนแพ.....	124.
4.82 ภาพผังแสดงการตั้งซ้อนชั้นเรือนแพ.....	124.
4.83 ภาพแสดงการตั้งซ้อนชั้นเรือนแพ.....	124.
4.84 ภาพเรือนแพที่วางเรียงไปตามริมแม่น้ำ.....	124.
4.85 ภาพเรือนแพที่วางเรียงต่อกันไปไม่เป็นระเบียบ.....	124.
4.86 ภาพเรือนแพที่ตั้งเป็นเรือนเดี่ยว.....	125.
4.87 ภาพเรือนแพที่มีหลังคาซ้อนที่ตั้ง.....	125.
4.88 ภาพเรือนแพหมุ่นลูกบวบเดี่ยว(ในภาพเป็นเรือนรับรองไม่มีผู้พักอาศัยแต่มีลักษณะแบบเรือน หมู่).....	125.
4.89 ภาพตัวอย่างเรือนแพหมุ่นลูกบวบเดี่ยว.....	125.
4.90 ภาพตัวอย่างเรือนแพที่มีการต่อเติม.....	126.
4.91 ภาพตัวอย่างเรือนแพที่มีการต่อเติมจนเสียรูปทรงแบบดั้งเดิม.....	126.
4.92 แสดงเรือนแพแบบหลังคาเดี่ยวทรงปั้นหย้า.....	126.
4.93 แสดงเรือนแพแบบหลังคาเดี่ยวทรงจั่วลาด.....	126.
4.94 แสดงเรือนแพแบบหลังคาเดี่ยวทรงไทย.....	126.
4.95 แสดงเรือนแพแบบหลังคาแฝดสามทรงจั่วลาด(เรือนแพ ของ ศ.ศิริรักษ์).....	127.
4.96 แสดงเรือนแพแบบหลังคาแฝดสามทรงจั่วลาด.....	127.
4.97 แสดงเรือนแพแบบหลังคาแฝดสองทรงจั่วลาด(แพคุณป่าสุขใจ แพเลขที่ 16).....	127.
4.98 แสดงเรือนแพแบบหลังคาแฝดสามทรงจั่วลาด.....	127.
4.99-4.100 แสดงเรือนแพแบบหลังคาแฝดสองทรงปั้นหย้า.....	127.
4.101-4.102 แสดงเรือนแพแบบหลังคาแฝดสองทรงไทย.....	128.
4.103 แสดงเรือนแพแบบหลังคาต่อกันของทรงจั่วลาดและปั้นหย้า.....	128.
4.104 แสดงเรือนแพแบบหลังคาต่อกันของทรงจั่วลาดและปั้นหย้า(แพคุณรุ่งฟ้า แพเลขที่ 26).....	128.
4.105-4.106 แสดงเรือนแพแบบหลังคาต่อกันของทรงจั่วลาดคนละความชันหลังคา.....	128.
4.107 ภาพแสดงสีสันหลังคาทำด้วยสังกะสี.....	129.
4.108 ภาพแสดงแพที่หลังคาทำด้วยสังกะสีมีเป็นสีของวัสดุสังกะสี.....	129.
4.109 หลังคามุงสังกะสี(สภาพยังไม่มุง).....	129.
4.110 หลังคามุงสังกะสี(สภาพเก่าแล้ว).....	129.
4.111 หลังคามุงสังกะสี(สภาพเริ่มเป็นสนิม).....	130.
4.112 หลังคาส่วนศาลาพักผ่อนมุงด้วยตับจาก.....	130.

4.113 ลักษณะของพลาไลของเรณูแพที่เชื่อมต่อกับนอกชาน.....	130.
4.114 ลักษณะของพลาไลของเรณูแพที่เกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษา(ในรูปมีการต่อเติมเพิ่มผนังที่แนวทำพลาไล).....	130.
4.115 แสดงเสาไม้เนื้อแข็งขนาด 5"x5" บริเวณในเรณูในภาพเป็นเรณูแพของคุณสุใจ แพเลขที่ 16 (นั่งหน้าในรูป).....	131.
4.116 แสดงฝาเรณูแบบฝาไม้ปะกนสีธรรมชาติของเนื้อไม้.....	131.
4.117 แสดงฝาเรณูแบบฝาไม้ตีซ้อนเกล็ดตามนอนทำสีน้ำตาลเข้ม.....	131.
4.118 แสดงฝาหน้าถังเรณูเป็นสังกะสีแผ่น(แพของ ศ.ศิริรักษ์).....	132.
4.119 แสดงฝาหน้าถังเรณูเป็นสังกะสีแผ่น.....	132.
4.120 แสดงฝาหน้าถังเรณูเป็นสังกะสีแผ่นไม้ค้ำยัน.....	132.
4.121 แสดงฝาหน้าถังเรณูเป็นสังกะสีแผ่นไม้ค้ำยัน(แพคุณป้าสุใจ).....	132.
4.122 แสดงพื้นนอกเรณูที่ต่อเนื่องกันได้พลาไล.....	133.
4.123-4.124 แสดงพื้นนอกเรณู.....	133.
4.125 แสดงพื้นนอกเรณูที่ต่อเนื่องกันจากพลาไล.....	133.
4.126 แสดงพื้นนอกเรณูใช้เลื่อยสุขนั้ชและปลุกพีชในกระถางมาตั้ง.....	134.
4.127 แสดงพื้นนอกเรณูใช้วางเรณูห้องน้ำและยังตั้งศาลและโถ่งน้ำ.....	134.
4.128 แสดงพื้นนอกเรณูใช้ตากผ้าโดยมีลักษณะหันหน้าเข้าตลิ่ง.....	134.
4.129 แสดงพื้นนอกเรณูใช้เป็นที่จัดสวนและยังตั้งศาลเจ้า.....	134.
4.130 ภาพแสดงพื้นไม้สักในเรณู(ขนาดหน้ากว้าง2ฟุต)ของแพคุณป้าสุใจ แพเลขที่16.....	135.
4.131 ภาพแสดงพื้นไม้ในเรณูเป็นพื้นไม้สักของทั้งหมด(แพคุณป้าสุใจ แพเลขที่16 มีลักษณะเป็นไม้สักทองทั้งหลัง).....	135.
4.132 ภาพแสดงพื้นไม้ในเรณูขัดจนมันวาว.....	135.
4.133 ภาพแสดงพื้นไม้ในเรณูต่อเนื่องถึงภายนอก และมีการวางเฟอร์นิเจอร์เรณูบนพื้นในร่วม.....	135.
4.134 ภาพแสดงพื้นในเรณูกับการใช้ชีวิตประจำวันของชาวแพ.....	135.
4.135 ภาพแสดงการยกตั้งเป็นแคร่ขุดไม้จนเงาวาวบนพื้นไม้ในเรณู(เรณูแพของคุณยาย อัมพร).....	135.
4.136 แสดงการเดินทางที่เป็นลูกบวบรอบแพ.....	136.
4.137 แสดงทางเดินที่เป็นไม้แผ่นวางบนฐานลูกบวบและมีการพาดไม้ท่อนเป็นทางเดินข้ามไปยังแพข้างเคียง.....	136.
4.138-4.139 แสดงฝาไม้แผ่นตีซ้อน(ภาพจากเรณูแพคุณรุ่งฟ้า บริเวณส่วนห้องในเรณู).....	136.
4.140 แสดงฝาไม้ขัดตะ(ภาพจากเรณูคุณสุใจบริเวณส่วนในร่วมของเรณู).....	136.
4.141 แสดงฝาไม้ขัดตะ(ภาพจากเรณูคุณสุใจบริเวณส่วนในร่วมของเรณู).....	137.
4.142 แสดงฝากระเบื้องแผ่นเรียบตีปิดบริเวณใต้ชายคา.....	137.
4.143 แสดงบริเวณใต้ชายคาที่ไม้ตีฝาแต่แสดงโครงสร้างหลังคาให้เห็นเลย.....	137.

4.144 แสดงลักษณะประตูหน้าต่างไม้และมีการเว้นช่องลมด้านบน.....	137.
4.145 แสดงลักษณะประตูหน้าต่างไม้ที่มีการทาสีขาวทึบ.....	137.
4.146 แสดงลักษณะถังปิดเปิดของเรือนแพ ศ.ศิริรักษ์.....	137.
4.147 แสดงลักษณะประตูไม้บานเพี้ยมยาวกันส่วนในร่วมแพกับห้องในเรือนของเรือนแพของคุณ สุขใจ.....	138.
4.148 แสดงลักษณะประตูไม้บานเปิดที่บางส่วนมีการเจาะช่องระบายลมเป็นตระแกรงเหล็ก โดย ออกสู่นอกชาน(แพของ ศ.ศิริรักษ์).....	138.
4.149 แสดงลักษณะหน้าต่างบานกรอบไม้ลูกฟักกระจกซึ่งเป็นรูปแบบช่องเปิดที่เปลี่ยนจากไม้มา ใช้กระจก.....	138.
4.150 แสดงลักษณะของช่องระบายลมที่อยู่ด้านบนโดยวัสดุเป็นตระแกรงเหล็กกรอบโครงไม้เนื้อ แข็ง(แพของ ศ.ศิริรักษ์).....	138.
4.151 แสดงลักษณะหน้าต่างบานเปิดตลอดเป็นชุดยาวหลายชุดหน้าต่างต่อเนื่องกันเปิดออก ทางด้านข้างออกมาที่ทางเดินรอบแพเมื่อเปิดทั้งหมดจะเป็นการเชื่อมพื้นที่จากด้านนอกสู่ ข้างในถือเป็นลักษณะเฉพาะของเรือนแพที่นี่(ภาพจากเรือนแพของ ศ.ศิริรักษ์).....	138.
4.152 แสดงลักษณะหน้าต่างบานเปิดคู่ที่มีลักษณะสูงจรดอย่างเรือนไทย มีการยกขอบหน้าต่าง ล่างสูงจากพื้นเรือนแพด้านในประมาณ 1 ฟุต และเปิดออกทางด้านข้างออกมาที่ทางเดินรอบแพเมื่อ เปิดทั้งหมดจะเป็นการเชื่อมพื้นที่จากข้างนอกสู่ข้างใน(ภาพจากเรือนแพ ของ ศ.ศิริรักษ์).....	138.
4.153 แสดงลักษณะของฐานลูกบวบที่รองรับเรือนแพ มีลักษณะการยื่นลูกบวบออกมาใช้เป็น ทางเดินรอบแพ.....	139.
4.154 แสดงลักษณะของฐานลูกบวบที่รองรับเรือนแพมีลักษณะการยื่นลูกบวบออกมาใช้ลูกบวบเปลือยเป็น ทางเดิน.....	139.
4.155 แสดงลักษณะของฐานลูกบวบที่มีการนำแผ่นไม้มาปิดทับแล้วจัดเป็นมุมสวนในแพ.....	139.
4.156-4.157 แสดงลักษณะของฐานลูกบวบที่รองรับเรือนแพ.....	139.
4.158 แสดงลักษณะไม้ฉลุลายวิจิตรบรรจงติดหน้าจั่ว ของเรือนแพ ศ.ศิริรักษ์.....	140.
4.160 แสดงลักษณะไม้ฉลุลายวิจิตรบรรจงติดหน้าจั่ว ของเรือนแพ ศ.ศิริรักษ์ ซึ่งเป็นจั่วด้านตรงข้ามกับ ภาพที่ 4.158 และ 4.159.....	140.
4.161 แสดงลักษณะไม้ฉลุลายที่ดงามติดเชิงชายหลังคาตลอดแนว ของเรือนแพ ศ.ศิริรักษ์ ซึ่งจะสังเกตได้ถึงการชำรุดบางส่วน.....	140.
4.162-163 แสดงลักษณะไม้ฉลุลายที่ติดตามแนวชายหลังคา ของเรือนแพ ศ.ศิริรักษ์.....	140.
4.164 เรือนแพบริเวณบริเวณหน้าตลาดเทศบาลและวัดโบสถ์ที่ตั้งซ้อนแถวอยู่กลางลำน้ำมีการแสดง ลักษณะไม้ฉลุลายที่ติดตามแนวชายคา และหน้าจั่ว.....	141.
4.165 ภาพแสดงลักษณะไม้ฉลุลายที่ทำเป็นช่องระบายอากาศของเรือนแพบริเวณริมสะพานพัฒนา ภาคเหนือ(แพคุณรุ่งฟ้า แพเลขที่26).....	141.

4.166 ภาพแสดงไม้ฉลุลายที่ทำเป็นช่องระบายอากาศซึ่งอยู่ตอนบนของฝาผนังแพบริเวณริมสะพานพัฒนาภาคเหนือ(แพคุณรุ่งฟ้า แพเลขที่26).....	141.
4.167 ภาพบนจั่วที่มีลักษณะลายแกะสลัก ของแพขนาดใหญ่เลขที่290.....	141.
4.168 เรือแพรับรองที่มีการแสดงลักษณะไม้ฉลุที่ติดตามแนวชายหลังคาและหน้าจั่ว.....	141.
4.169 ภาพแสดงราวระเบียงไม้ในเรือนแพไม้ของคุณยายอัมพรบริเวณใต้สะพานข้ามฟากตลาดเทศบาลกับวัดโบสถ์.....	142.
4.170 ภาพแสดงราวระเบียงไม้ในเรือนแพบริเวณใต้สะพานพัฒนาภาคเหนือ(ใช้ระเบียงเป็นที่วางแขน).....	142.
4.171-4.174 แสดงสีลันที่เกิดขึ้นของเรือนแพในพื้นที่ศึกษา.....	142.
4.175 แสดงองค์ประกอบของเรือนแพในพื้นที่ศึกษา.....	143.
4.176 ภาพแสดงการสัญจรระหว่างเรือนแพด้วยการไม้หรือลูกบวบต่อถึงแพ ในบริเวณแถบสะพานพัฒนาภาคเหนือ.....	148.
4.177 ภาพแสดงการสัญจรระหว่างเรือนแพด้วยการต่อเชื่อมจากแพสู่แพ.....	148.
4.178 ภาพตัวอย่างแสดงการสัญจรระหว่างเรือนแพสู่แพของเรือนแพคุณสลวย สุดเขตกับแพของคุณฉลอง สุดเขต.....	148.
4.179 ภาพแสดงการสัญจรระหว่างเรือนแพคุณสลวย สุดเขตกับแพของคุณฉลอง สุดเขต.....	148.
4.180 ประมวลภาพแสดงการสัญจรระหว่างเรือนแพด้วยการไม้หรือลูกบวบต่อถึงแพบริเวณหน้าตลาดเทศบาลและวัดโบสถ์.....	148.
4.181 ภาพแสดงการเข้า-ออกแพแบบมีแพลากของแพคุณยายสมศรี.....	149.
4.182 ภาพแสดงการเข้า-ออกแพแบบมีแพลากหน้าวัดโบสถ์.....	149.
4.183 ภาพแสดงการสัญจรทางน้ำ.....	149.
4.184 ภาพแสดงการเทียบเรือบริเวณเรือนแพคุณยายอัมพรแถบวัดโบสถ์.....	149.3
4.185-4.186 ภาพแสดงการสัญจรทางน้ำ.....	149.
4.187 แสดงการเบียดกันหนาแน่นของเรือนแพ.....	155.
4.188 แสดงบรรยากาศการอยู่ร่วมกันของชาวแพ.....	155.
4.189 ภาพแสดงการเลี้ยงปลาในกระชังของชาวบ้าน.....	156.
4.190 ภาพแสดงการปลูกเตยไว้ริมแพของชาวแพ.....	156.
4.191 ภาพแสดงการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน.....	156.
4.192 ภาพแสดงสภาพความเป็นอยู่.....	156.
4.193 บรรยากาศยามเย็นของชุมชนเรือนแพตามลำน้ำ.....	157.
4.194 บรรยากาศการใช้ชีวิตในน้ำของชาวแพตอนกลางวันที่สงบไม่จอแจ.....	157.
4.195 เรือแพรองของครอบครัว ที่รวมทำกิจกรรมนอกจากการนอน.....	157.
4.196 วิถีชีวิตกับน้ำของชาวแพอีกมุมที่ครอบครัวออกมาใช้พื้นที่ข้างแพอาบน้ำให้ลูกๆ.....	157.
4.197 บรรยากาศการใช้ชีวิตของแพคุณสุใจ(แพเลขที่16).....	157.

4.198 การแสดงให้เห็นว่ามองไปในคังน้ำทางไหนก็มีแพ ในภาพมองออกไปทางปากน้ำท่าโพมีศาลาริมน้ำ เห็นอยู่ลิบๆ.....	158.
4.199 บรรยากาศอัมมิงดงยามเช้าในชุมชน ในภาพมองออกไปจากฝั่งตลาดเทศบาลสุโขทัยตอนบน ของพื้นที่ศึกษา.....	158.
4.200 ภาพบรรยากาศการรวมกัน ตีตกกันในน้ำของชาวแพ.....	158.
4.201 บรรยากาศชุมชนเรือนแพในคังน้ำ.....	158.
4.202 เรือนแพที่ปลูกเตยหอมไว้รอบๆ.....	158
4.203 ความเป็นระเบียบบ้านที่ติดติดกันซ้อนชั้น.....	158.
4.204 ชาวชุมชนพายเรือไปมาหาสู่กันแบบดั้งเดิม.....	158.
4.205 บรรยากาศหน้าแพที่ดงยามของแพข้างแพคุณยายอัมพร.....	159.
4.206 บรรยากาศเรือนแพที่ปลูกเตยหอมไว้รอบๆมีเรือจอดเทียบเป็นการใช้ชีวิตแบบดั้งเดิมมา.....	159.
4.207 บรรยากาศการอยู่ร่วมกันของชาวโดยทางเข้ามีหลังเตี้ยแต่ทำทางเชื่อมต่อไปแพข้างๆ.....	159.
4.208 ทำหน้าที่ตลาดตรงนี้ยามตลาดเช้าและเย็นเป็นที่ตั้งของร้านขายอาหารจากคนนอกพื้นที่ ศึกษา.....	159.
4.209 ความเป็นย่านตลาดที่คนในพื้นที่และนอกพื้นที่ใช้พบปะกันทั้งเชิงการค้าและเชิง ปฏิสัมพันธ์.....	159.
4.210 – 4.211 ภาพแสดงวิถีชีวิตที่มีในปัจจุบัน.....	159.
4.212 ภาพการเลี้ยงสุนัขไว้เฝ้ากระชังปลาของแพเลขที่290.....	162.
4.213 ภาพปลาแรดในกระชังที่เลี้ยงในชุมชนเรือนแพ.....	162.
4.214 ภาพปลาแรดในกระชังที่เลี้ยงในชุมชนเรือนแพมีลักษณะสมบูรณ์.....	162.
4.215 ภาพกระชังเลี้ยงปลาของเรือนแพคุณฉลอง สุดเขต แพเลขที่ 55/1.....	162.
4.216 ภาพกระชังเลี้ยงปลาของเรือนแพคุณอำนาจเสือพุดม แพเลขที่ 128.....	163.
4.217-4.218 ภาพกระชังเลี้ยงปลาของเรือนแพคุณอนงค์ แพเลขที่ 298.....	163.
4.219 บรรยากาศการเลี้ยงปลาในกระชังของชาวแพ.....	163.
4.220 ภาพกระชังปลาของแพเลขที่290ซึ่งถือว่าเป็นกระชังปลาเจ้าใหญ่ในบริเวณนี้.....	163.
4.221 ภาพการทำป่าไผ่ในป่าบนแผ่นดินด้านหลังชุมชนแพ.....	164.
4.222 ภาพการทำเรือนชำพืชผักพร้อมเลี้ยงปลากะชังของชาวแพ.....	164.
4.223 ภาพการปลูกเตยหอมและผักบุ้งลอยน้ำบริเวณชายแม่น้ำสะแกกรัง.....	164.
4.224 แสดงภาพความเป็นอยู่การเลี้ยงปลาในกระชัง.....	165.
4.225 เรือนแพที่ปลูกเตยหอมไว้รอบๆ.....	165.
4.226ภาพแสดงการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนหน้าตลาดที่สามารถขึ้นไปประกอบอาชีพค้าขายได้ง่าย.....	166.
4.227ภาพแสดงสภาพความเป็นอยู่กับภาวะที่ต้องดิ้นรนกับสภาพทางเศรษฐกิจ.....	166.
4.228 แพแสดงปลาแรดทอดผลผลิตจากชุมชนชาวแพที่มีผลต่อสภาพเศรษฐกิจชุมชนที่ เป็นอย่างมาก.....	166.

5.1	เรือเก็บขยะของทางราชการที่ออกเก็บขยะวันละ 1 เที่ยว โดยจะล่องไปตามลำน้ำเก็บขยะตาม เรือแพแต่ละหลังถึงหน้าแพเลยทีเดียว.....	169.
5.2	สภาพน้ำที่ไม่ใสสะอาดเหมือนก่อนบริเวณหน้าตลาด.....	170.
5.3	สภาพความแออัดนำไปสู่สภาวะทางน้ำที่ไม่ใสสะอาด.....	170.
5.4	สภาพความไม่ชวนมองของสภาพภูมิทัศน์ริมน้ำใกล้ ๆ วัดพิชัยปุณาราม.....	171.
5.5	แสดงเรือแพที่เช่าที่หน้าท่าของวัดพิชัยปุณาราม.....	173.
5.6	แสดงเรือแพที่เช่าที่หน้าท่าของวัดอุโปสถาราม.....	173.
5.7	แสดงเรือแพที่เช่าที่หน้าท่ากับราชการบริเวณหน้าตลาด.....	174.
5.8-5.9	แสดงเรือแพที่เช่าหน้าทีกับบ้านเรือนริมตลิ่ง.....	175.
5.10	ภาพแสดงแพของคุณป้าสุใจ.....	175.
5.11-5.12	สภาพความแออัดที่เกิดขึ้นในบางพื้นที่บริเวณหน้าตลาด.....	177.
5.13	สภาพลูกบวบที่เริ่มพองและต้องเปลี่ยน และติดที่ค่าใช้จ่ายสูง.....	177.
5.14	ภาพตัวอย่างการชำรุดของไม้ฉลุลายของแพ ศ.ศิวรักษ์.....	178.
5.15	ภาพตัวอย่างการชำรุดของไม้ฉลุลายของแพ คุณรุ่งฟ้า.....	178.
5.16	ภาพตัวอย่างความระเกะระกะของเสาไฟ.....	180.
5.17	ภาพตัวอย่างความไม่น่ามองของเสาอากาศทำให้ลดคุณค่าของงานสถาปัตยกรรม.....	180.
5.18-5.19	ภาพตัวอย่างความระเกะระกะของเสาไฟและสายไฟฟ้าที่ไม่เป็นระเบียบ.....	180.
5.20	ภาพตัวอย่างความไม่น่ามองของเสาอากาศแสดงความเป็นระเบียบทำให้ลดคุณค่าของงาน สถาปัตยกรรมและขัดกับเส้นขอบฟ้าของชุมชนที่ควรจะเป็น.....	180.
5.21	ภาพตัวอย่างเสาไฟฟ้าที่ขึ้นมากลางชุมชนทำให้เกิดภาพที่ขัดกับความสวยงามของตัว สถาปัตยกรรม.....	180.
5.22-5.27	ภาพกระชังปลาซึ่งเป็นอาชีพหลักในชุมชนเรือนแพที่มีอยู่มากมายและน่าส่งเสริมอย่างยิ่ง	183.
5.28	แสดงความเงียบสงบเหมือนไร่ชีวิตของชุมชนเรือนแพในตอนกลางวันบริเวณสะพานพัฒนา ภาคเหนือ.....	184.
5.29	ภาพเรือนแพที่ปิดไม่มีใครอยู่ไรตอนกลางวันเพราะออกไปทำงานบนฝั่งกันหมด.....	184.
5.30	ภาพทางเดินคอนกรีตริมตลิ่งที่กำลังเป็นปัญหากับชาวแพในปัจจุบัน.....	185.
5.31	ภาพแสดงคั้งน้ำบริเวณหน้าศาลากลางเมื่อแพถูกไล่ที่ออกไป.....	185.
5.32	กิจกรรมเรือนแม่ลิ่นน้ำเที่ยวชุมชนเรือนแพในแม่น้ำสะแกกรัง.....	193.
5.33	ภาพเรือนแพในบริเวณที่ประกอบกิจการท่องเที่ยวโดยมีเรือน้ำเที่ยว.....	193.
5.34	กิจกรรมนั่งเรือรับประทานอาหารน้ำเที่ยวชุมชนเรือนแพและลำน้ำสะแกกรังโดยเรือน้ำจะจอดอยู่หน้า ตลาด.....	194.
5.35	ภาพปลาแรดในกระชังที่เลี้ยงในชุมชนเรือนแพ.....	194.
5.36	ภาพปลาแรดในกระชังที่เลี้ยงในชุมชนเรือนแพมีลักษณะสมบูรณ์.....	194.

5.37 ภาพกระชังเลี้ยงปลาของเรือนแพคุณฉลอง สุดเขต (แพเลขที่ 55/1).....	195.
5.38 ภาพกระชังเลี้ยงปลาของเรือนแพคุณอำนาจ เสือชุม (เลขที่ 128).....	195.
5.39-5.40 ภาพกระชังเลี้ยงปลาของเรือนแพคุณอนงค์ (แพเลขที่ 298).....	195.
5.41 -5.42 ภาพกิจกรรมพายเรือคายัคในแม่น้ำสะแกกรัง.....	196.
5.43 ภาพเรือแม่ลู่ท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา.....	196.
5.44 ภาพเรือท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชาวแพในพื้นที่ศึกษา.....	197.
6.1 ตัวอย่างทางเดินริมน้ำ.....	208.
6.2 ตัวอย่างการใช้อนุสรณ์ทางด้านสี,วัสดุ ที่เหมือนกันทั้งชุมชน โดยเปลี่ยนเป็นสีไม่ธรรมชาติ ทั้งหมด.....	213.
6.3-6.4 ตัวอย่างการใช้อนุสรณ์ทางด้านสี,วัสดุที่เหมือนกันทั้งชุมชน โดยเปลี่ยนเป็นสีไม่ธรรมชาติ ทั้งหมด.....	214.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย